

# PRT 303 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ders 8: Erken Kalkolitik Dönem  
Kissonerga Mylouthkia & Kalavassos - Ayios



PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ankara Üniversitesi  
Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi  
Arkeoloji Bölümü  
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı

# ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM (M.Ö. 4000-3500)



# KIBRIS'TA SERAMİKLİ NEOLİTİKTE KALKOLİTİĞE GEÇİŞTE GÖZLENEN DEĞİŞİMLER

- Yerleşim yerlerindeki farklılıklar
- Mimarideki değişiklikler: Zemin üzerinde yükselen köşeleri yuvarlatılmış yapılardan, dairesel / oval planlı kısmen toprağa gömülü yapılara
- Seramik formlarında ve teknolojilerinde daha fazla standartlaşma görülüyor
- Bu dönemde çukur mimari örnekleri karşımıza çıkıyor. Bu düzenlemelerin ekonomik faktörler ve çevresel faktörlere bağlı olarak insanların adaptasyonu olarak değerlendiriliyor.
- *Kokkinoyia*'da, açığa çıkarılan bazı konteksler bu çukurların kullanımına ilişkin önemli kanıtlar sunuyor.

PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ

Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

## Seramikli Neolitik Çağ Yerleşimlerinin terk edilmesi:

- Tüm ada mı terkedildi?
- Demografik yapıdaki değişim sonucunda artan nüfusun neden olduğu yeni yerleşimler?

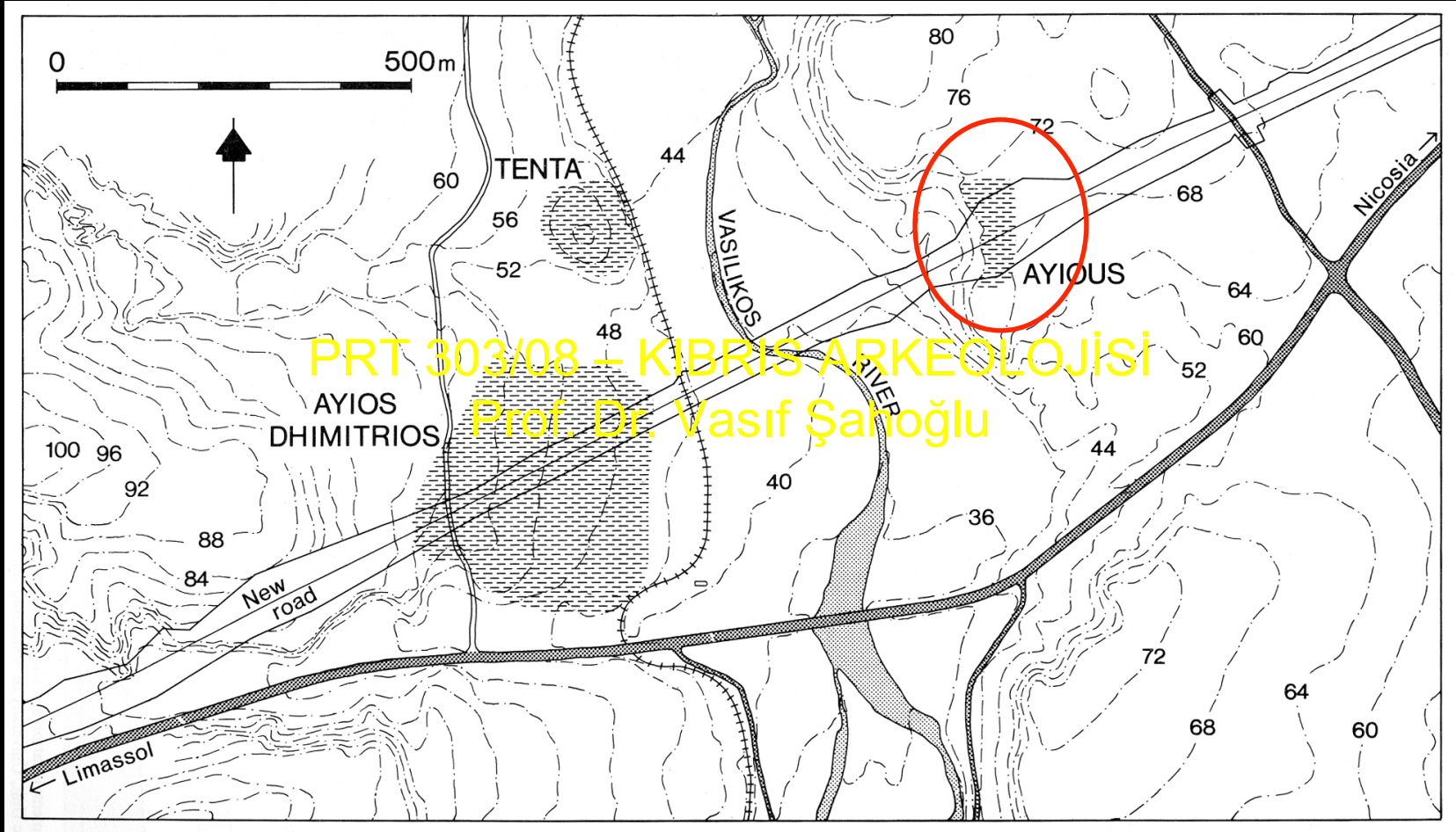
### Seramikli Neolitikten Erken Kalkolitik geçiş ile ilgili daha önceki yıllarda yapılan değerlendirmeler:

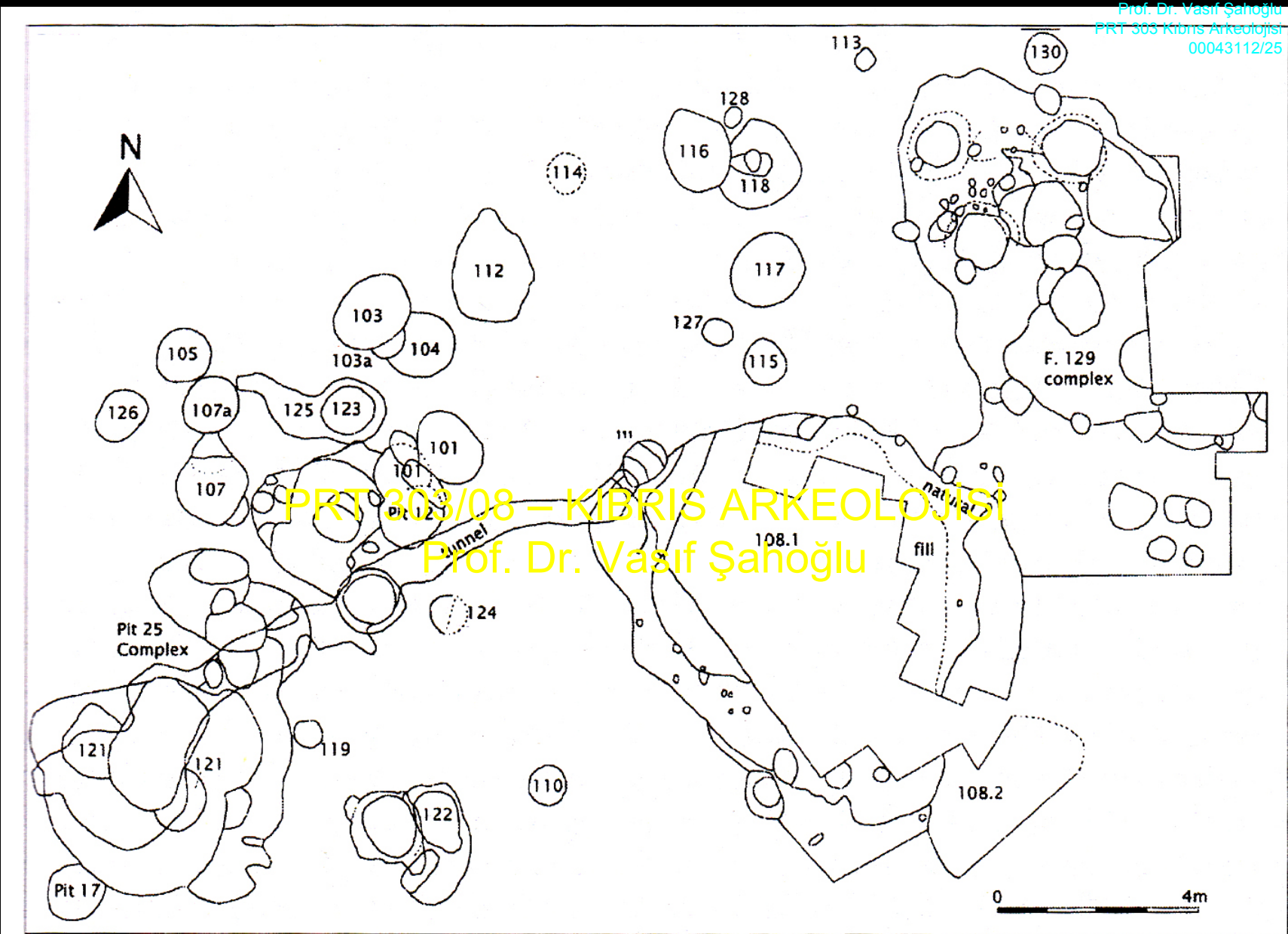
- İlk olarak Dikaos, Seramikli Neolitik'ten Erken Kalkolitik'e geçişin bir devamlılık süreci olduğunu öne sürdü.
- Daha sonra radyokarbon tarihleri bu iki dönem arasında yaklaşık 600 yıllık bir boşluk olduğunu gösterdi
- Seramik Neolitik sonunda yerleşmelerin terk edilmesi, Sotira'da da tespit edildięi öne sürülen depremler nedeniyle?
- Daha sonraki dönemlerde Ayios Epiktitos Vrysi'de Geç Neolitik dönem mimarisinin kullanımdan kalktıktan sonra içerisinde daha farklı seramik özellikleri görülen bir çukurluğun bu alanda tespit edilmiş olması.
- Sadece Ayios ve Mylouthkia yerleşimlerinde yapılan tarihllemeler ışığında bu evre Erken Kalkolitik olarak adlandırılabilir.

PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJISI  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

# KALAVASOS-AYIOUS

## Erken Kalkolitik Yerleşim



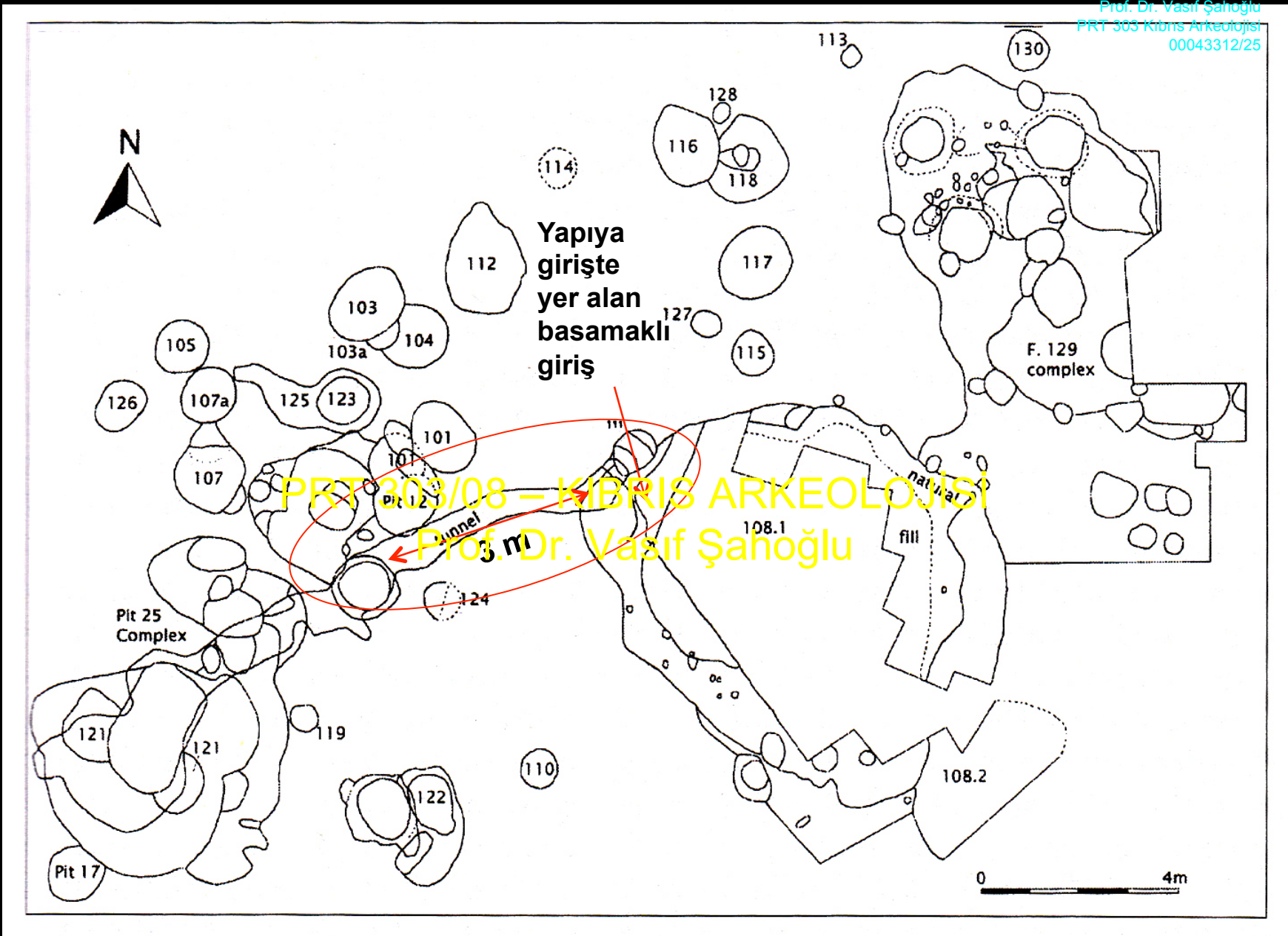


Erken Kalkolitik Tabakalar, Kalavassos-Ayios

## Kalavassos - *Ayious*:

- 100 üzerinde çukur açığa çıkarıldı. En büyüğü 2.75m çapında
- Geniş sığ çukurluklar bulundu
- Bir çukur ve onunla bağlantılı tünelden oluşan düzenleme var (111 nolu örnek)
- Bazı çukurların üstte zemin seviyesinden itibaren yükselen yapıların tabanı olarak görev yaptığı düşünülüyor. Bu çukurların orta kısımlarındaki taşlar da olasılıkla bu yapıların çatılarını destekleyen ahşap dikmelerin çevresine yerleştirildiği öne sürülüyor.
- Bazı durumlarda hatlar şeklinde uzayan dikme çukurları açığa çıkarıldı.
- Radyokarbon tarihlemeleri M.Ö. 3750-3500 yıllarına işaret ediyor.
- Seramikteki değişimlerden yola çıkarak iki farklı evre belirlendi
- *Mylothkia* 2 ve 3 tabakaları kabaca çağdaş olmakla birlikte *Ayious*'dan daha sonraya kadar kullanıma devam etmişlerdir.

PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu



Erken Kalkolitik Tabakalar, Kalavassos-Ayios



## KISSONERGA-MYLOUTHKIA

Bu merkez adanın güneybatısında, sahilde yer almakta olup birden çok dönemde iskan görmüştür. Lemba arkeoloji Projesi çerçevesinde gerçekleştirilen kazılarda (1989-2000) Erken Kalkolitik Çağ'a ait kayaya oyulmuş tabanlara sahip dairesel planlı yapılar incelenmiştir.

PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

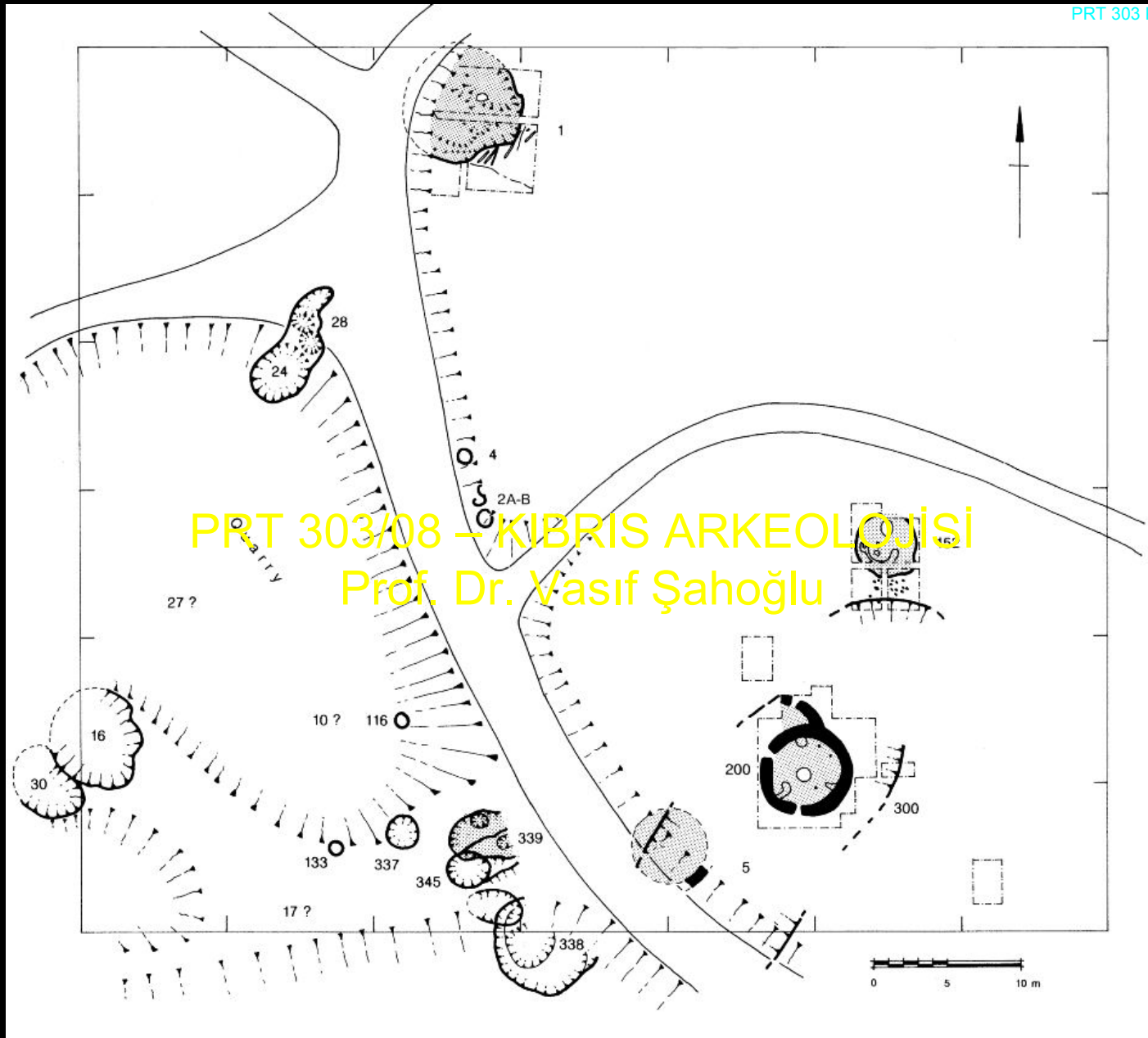


**Kissonerga - Mylouthkia**

## Kisonerga-Mylothkia – Erken Kalkolitik Yerleşim



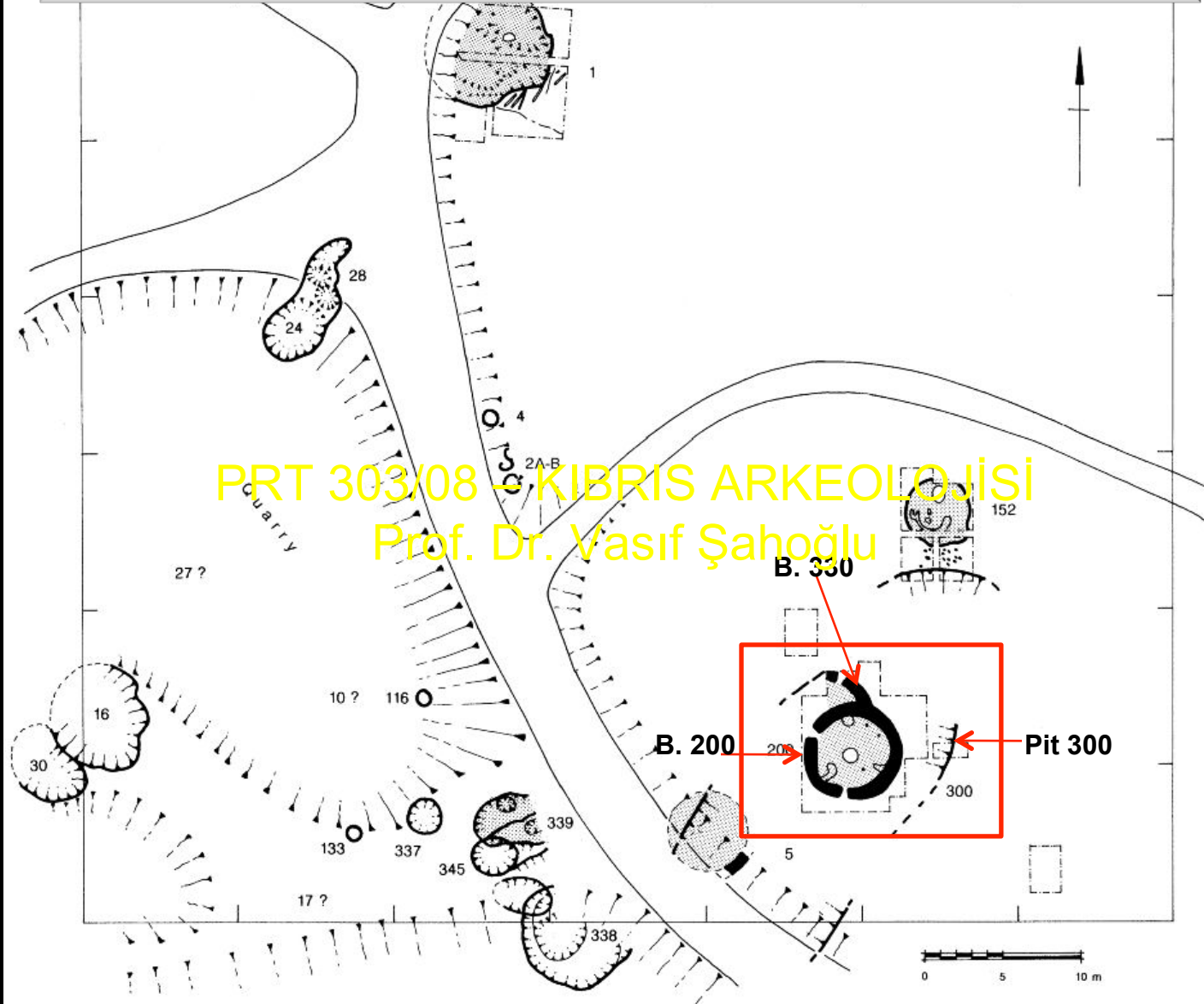
Fig. 26: Area of site in relation to tracks and cadastral plot numbers. Dense tone area: greatest concentration of finds from field walking; lighter tone: full extent of scatter.  
Plot 106A/506: Periods 1-2 features revealed in March 2000



PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

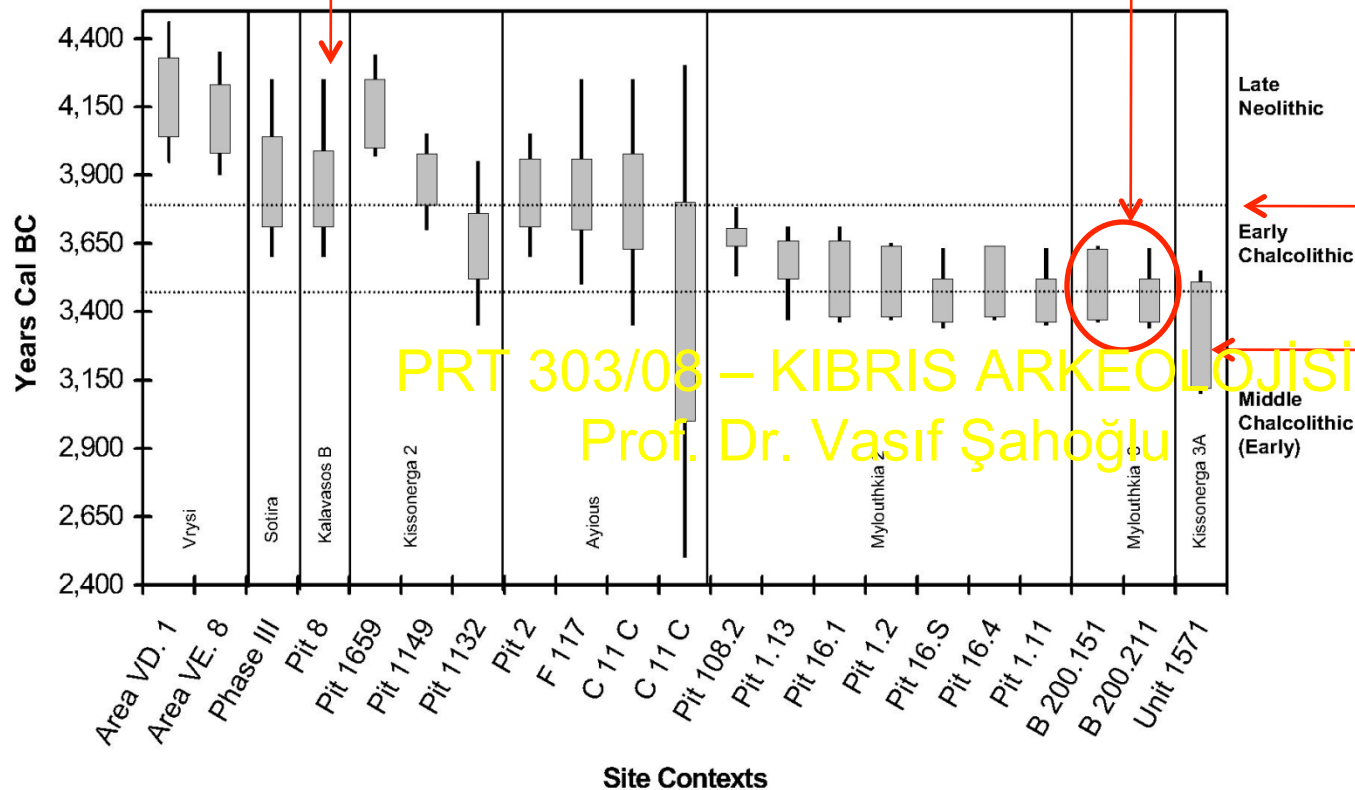
**Kalkolitik yapılar, Kissonerga-Mylothkia**

## Kissonerga-Mylothkia: Erken Kalkolitik Çukurlar



# KIBRIS'TA ERKEN KALKOLİTİK ÇAĞIN TARİHLEMESİ

## Kalavassos-Kokkinoyia



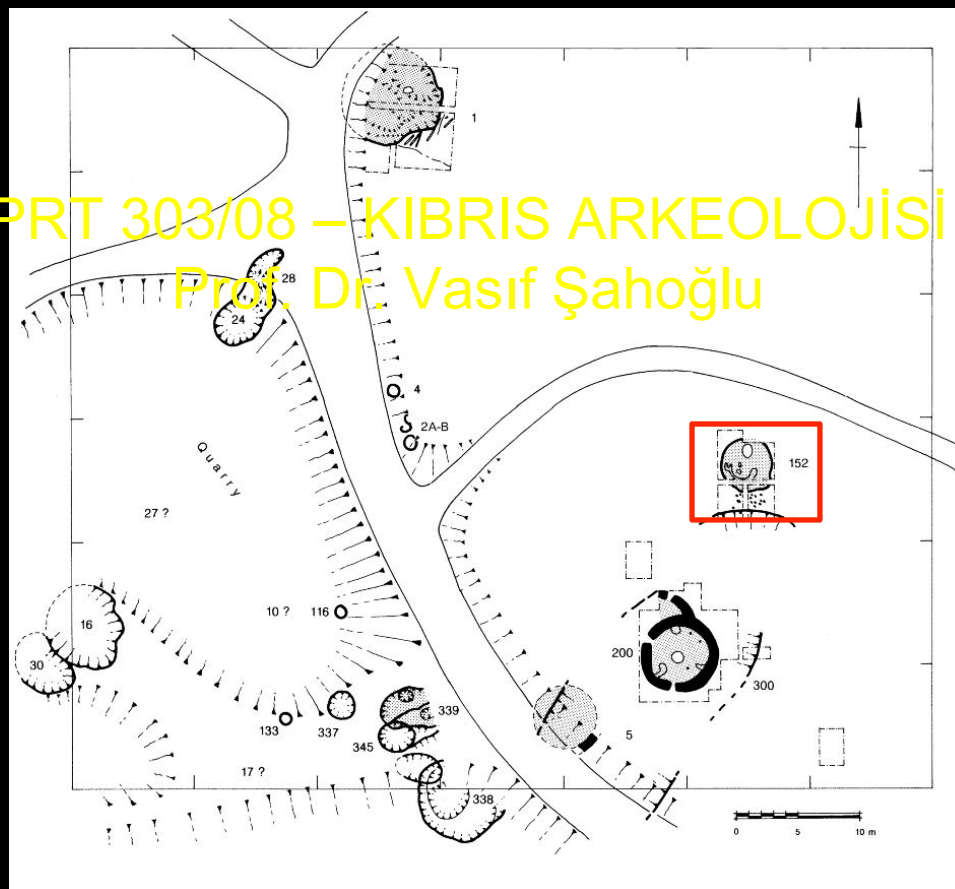
Erken Kalkolitik başı  
3800 – 3700e  
tarihlendiriliyor

Orta Kalkolitiğin erken  
tabakası Kissonerga-  
Mosphilia

Fig. 24.1: Radiocarbon dates of selected sites of the Late Neolithic-Middle Chalcolithic periods. Vrysi, Sotira and Kalavassos B dates are terminal Neolithic. Mylouthkia 3 and Kissonerga 3A the start of the Middle Chalcolithic. The remainder belong to the Early Chalcolithic period

## Kalkolitiğin başında meydana gelen değişiklikler (Erken Kalkolitik)

- Köşeleri yuvarlatılmış yapılardan dairesel planlı yapılara geçildi
- Çukurların karakteri tam olarak anlaşılmasa da bunların çevresinde açığa çıkarılan pise parçaları, ocak parçaları ve dikme delikleri, bu çukurların orijinalinde hafif malzemeyle yapılan yapıların tabanları olduğunu göstermektedir.
- B. 152 içerisinde daha az erozyon olduğu için bu örnek daha iyi korunmuş bir örneği teşkil etmektedir.

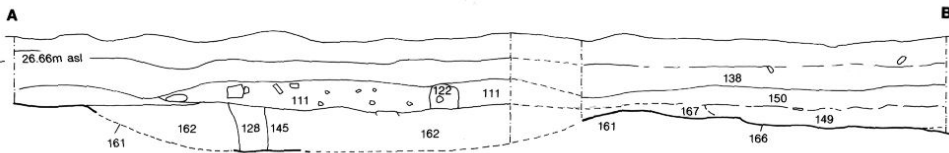
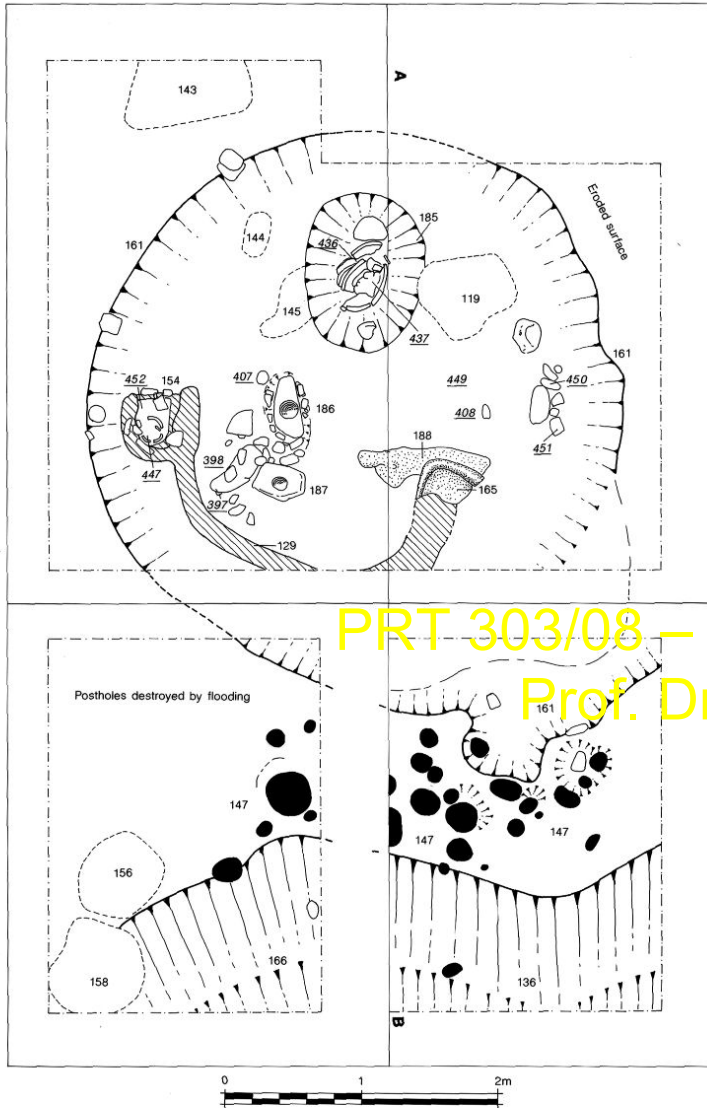


## KISSONERGA-MYLOUTHKIA

### 152 Nolu Yapı

- 6 m. çapında, dikme delikleri var
- Bu yapı içerisinde bulunan sıvalı hazneler daha sonra Orta Kalkolitikte karşımıza çıkacak olanların öncüsü gibidir. Bunların yanında genellikle öğütme taşları ve sürtme taşları vardır.
- Eğilme taşlarının çokluğu binanın çekirdek aileden daha büyük bir gruba hizmet vermiş olabileceğini göstermektedir.

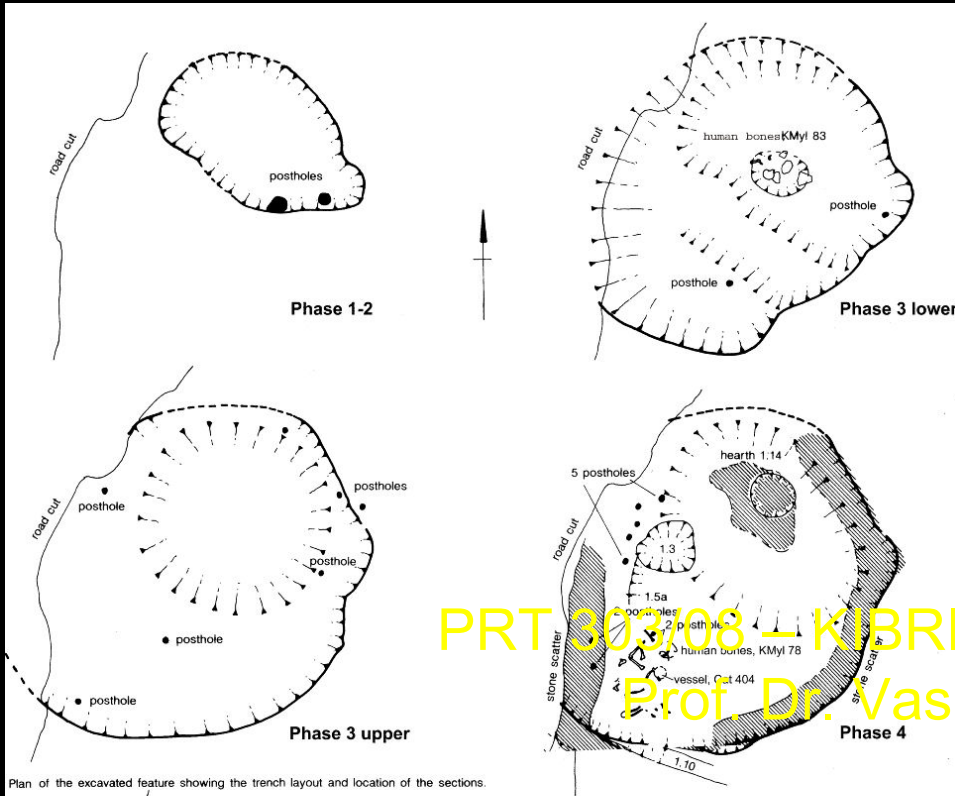
PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu



# KISSONERGA-MYLOUTHKIA

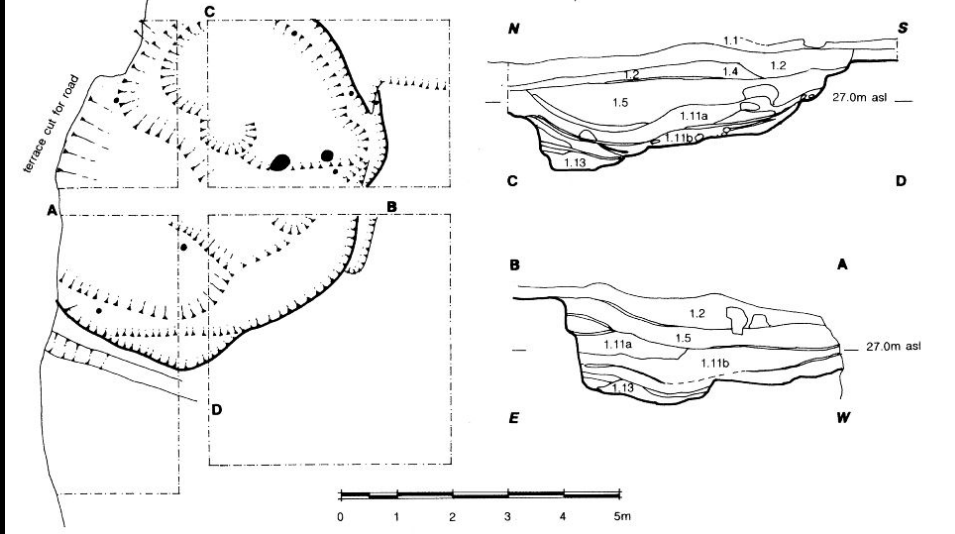
## P1 Nolu çukur

- 7 m. Çapındadır, 5 kullanım evresi vardır.



PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Phase	Interpretation	Features
5	STRUCTURE?	hearth, pit; eroded
	INFILL	cloddy daub-like material
4	HUMAN "BURIALS"	1 male, 1 female, adults with pot
	STRUCTURE	postholes, hearths, surface, pot boilers
	INFILL	daub-like material
3	STRUCTURE	postholes, extension, organics
	HUMAN "BURIALS"	2 sub-adults, organics, ash
2	STRUCTURE	surface, postholes, ashy deposits
1	FOUNDATION	cut with ledge



- Bunun içerisinde bulunan ocaklar yüzeyde yer alan örneklerden farklıdır.

- Mekan içerisinde herhangi bir yapısal düzenleme yoktur

- Yüzeylerin büyük çoğunluğu meyilli olarak yapılmıştır.



# Kaynakça

PRT 303/08 – KIBRIS ARKEOLOJİSİ  
Prof. Dr. Vasif Şahoğlu

